Mictat A. GÂRLAN

Metodologia cercetării etnopsihologice

nou media LUMEN
www.EdituraLumen.ro

Mictat A. GÂRLAN

Metodologia cercetării etnopsihologice

Lumen

Iaşi, 2011

Mictat A.GÂRLAN
Metodologia cercetării etnopsihologice

Editura Lumen este acreditată CNCSIS sub nr. 003.
www.edituralumen.ro, **www.librariavirtuala.com**

Redactor: Morariu Irina Maria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale:
Gârlan A., Mictat

Metodologia cercetării etnopsihologice
/ Mictat A.GÂRLAN - Iaşi: Lumen, 2011

Bibliografie
Pag. 445
ISBN-

Mictat A. GÂRLAN

Metodologia cercetării etnopsihologice

Lumen

Iaşi, 2011

Pagină lăsată goală intenționat

Cuprins

Cuvânt înainte 9
Prefaţă 13

Capitolul I. ETNICITATE ŞI INTERETNICITATE 19
1.1. Actualitatea relaţiilor etnice la sfârşitul secolului al XX-lea 19
1.2. Concepte şi orientări de bază în psihologia etnică 24
1.3. De la diagnoza psihosocială a personalităţii, la abordarea personalistă a etnicităţii 35
1.4. Un deceniu şi mai bine de interetnicitate şi etnopsihologie în România 46
Bibliografie 56

Capitolul II. IMAGINI ETNOCULTURALE INTERNE ŞI EXTERNE DESPRE PSIHOLOGIA POPORULUI ROMÂN 61
2.1. Tentative de conturare a psihologiei poporului român - Bogdan Petriceicu Haşdeu şi posteritatea sa 61
2.2. Studii despre români – Constantin Rădulescu Motru, Mihai D. Ralea, Anatole Chircev, Athanase Joja şi alţii 68
2.3. Hermann von Keyserling, Ruth Benedict, Klaus Heitmann, imagini externe despre români 92
2.4. Anexe 101
Bibliografie 104

Capitolul III. METODOLOGICA CERCETĂRII ETNOPSIHOLOGICE 107
3.1. Probleme metodologice în etnopsihologie 107
3.2. Obiective, ipoteze, principii 112
3.3. Constituirea grupurile etnice de cercetare 114
3.4. Gruparea, ordonarea şi manevrarea bazei de date 119
3.5. Diagnoze de valori, trăsături şi stiluri etnice cu ajutorul *Chestionarului PPN -50* 124
3.6. Analiza de fidelitate a *Chestionarului PPN-50* 138
3.7. Alte date de prelucrare statistică 144
3.8. Diagnoza distanţelor inter- şi intraetnice Chestionarului Bogardus -1995 151
3.9. Anexe 159
Bibliografie 162

Capitolul IV. DIN SPECIFICUL NAŢIONAL ALA ROMÂNILOR DOBROGENI 165
4.1. Dobrogea, istoria unui ţinut românesc 165
4.2. Trăsături etnopsihologice în formarea limbii române prin naţionalizarea influenţelor străine 180
4.3. Structura grupurilor de cercetare a românilor 187
4.4. Diagnoza relaţiilor etnice ale românilor dobrogeni 188
4.5. Analize de trăsături şi valori etnice 192
4.6. Analiza matricială a stilurilor etnice 198
4.7. Anexe 201
Bibliografie 203

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

Capitolul V. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA TURCĂ 207
5.1. Scurt istoric 207
5.2. Structura grupurilor de cercetare a comunităţii turce 211
5.3. Analiza relaţiilor etnice ale turcilor dobrogeni 213
5.4. Analiza de valori şi trăsături etnice 216
5.5. Analize matriciale de stiluri etnice turceşti 220
Bibliografie 227

Capitolul VI. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA TĂTARĂ 229
6.1. Scurt istoric 229
6.2. Structura grupurilor de cercetare a tătarilor 233
6.3. Diagnoza relaţiilor etnice ale tătarilor dobrogeni 235
6.4. Analiza de trăsături şi valori etnice 238
6.5. Analiza matricială stilurilor etnice tătare 243
6.6 Anexe 246
Bibliografie 251

Capitolul VII. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA RUŞILOR-LIPOVENI 253
7.1. Scurt istoric 253
7.2. Structura grupului de cercetare a ruşilor lipoveni 256
7.3. Diagnoza relaţiilor etnice ale ruşilor lipoveni 257
7.4. Analiza de trăsături şi valori etnice 261
7.5. Analiza matricială a stilurilor etnice ale ruşilor lipoveni 266
7.6. Anexe 269
Bibliografie 274

Capitolul VIII. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA ELENĂ 275
8.1. Scurt istoric 275
8.2. Structura grupurilor de cercetare a grecilor 278
8.3. Diagnoza relaţiilor etnice ale grecilor dobrogeni 279
8.4. Analiza de trăsături şi valori etnice 281
8.5. Analiza matricială a stilurilor etnice elene 285
8.6. Anexe 288
Bibliografie 293

Capitolul IX. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA ITALIANĂ 295
9.1. Scurt istoric 295
9.2. Structura grupului de cercetare 298
9.3. Analiza relaţiilor etnice ale italienilor dobrogeni 299
9.4. Diagnoze de valori şi trăsături etnice 301
9.5. Analiza de stiluri etnice 307
Bibliografie 315

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

Capitolul X. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA UCRAINEANĂ 317
10.1. Scurt istoric 317
10.2. Structura grupurilor de cercetare 319
10.3. Analiza relaţiilor etnice ale ucrainenilor dobrogeni 320
10.4. Diagnoze de trăsături şi valori etnice 323
10.5. Analiza de stiluri etnice 329
Bibliografie 337

Capitolul XI. DIAGNOZE DE SPECIFIC ETNIC ÎN COMUNITATEA ROMILOR 339
11.1. Scurt istoric 339
11.2. Structura grupurilor de cercetare a romilor (ţiganilor) 343
11.3. Analiza relaţiilor etnice ale romilor dobrogeni 344
11.4. Analiza de valori şi trăsături etnice 347
11.5. Analiza stilurilor etnice 352
Bibliografie 359

Capitolul XII. PROGNOZA RELAŢIILOR ETNICE 361
12.1. Un model de investigaţie între cerinţe şi posibilităţi 361
12.2. Anexe Chestionar PPN-50 367
Anexa 1 Distribuţia empirică pe total număr de cazuri 367
Anexa 2 Inventar de medii şi abateri standard 384
Anexa 3 Praguri de semnificaţie statistică pe comunităţi etnice 386
Anexa 4 Inventar de note brute şi procente la Chestionarul PPN-50 411
Anexa 4.1. Analize de fidelitate –Români Autoevaluare 50 chestionare / evaluări 430
Anexa 4.2. Analize de fidelitate – Români Retro-evaluare 300 chestionare / evaluări 434
REZUMAT 439
SUMMARY 443

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

Pagină lăsată goală intenționat

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

Cuvânt înainte

În primul rând, pentru zilele de azi se cuvine a sublinia importanţa şi actualitatea temei abordate, prin faptul că în România se desfăşoară un amplu proces de reaşezare a întregii vieţi sociale pe baze democratice, în care principiul reprezentării drepturilor omului şi al noilor relaţii dintre majoritate şi minoritate, devin un termen esenţial al creaţiei politice. Cunoaşterea şi evaluarea lor *acum* prin metodologii valabilă şi pentru viitor, reprezintă obiective prioritare ale cercetărilor de psihologie, sociologie sau antropologie culturală, în vederea centralizării şi înlăturării condiţiilor obiective sau subiective generatoare de tensiuni şi conflicte.

În al doilea rând, în cazul lucrării de faţă trebuie de remarcat seriozitatea şi meticulozitatea cu care autorul a înţeles să abordeze pe cont propriu o temă de mare complexitate în care de obicei se angajează echipe întregi de cercetători.

Semnificativ este că în efortul său autorul a reuşit o delimitare a domeniului de investigaţie numai pe latura psihosocială a relaţiilor etnice şi mai ales cea etnopsihologică a specificului naţional - contrându-se pe elaborarea şi punerea la punct a unui model de investigare mai adecvat şi mai eficient pe partea de recoltare, prelucrare şi interpretare a datelor, faţă de alte direcţii prezente în literatura de specialitate. Pentru aceasta dr. Gârlan Mictat a desfăşurat o amplă activitate de informare şi documentare bibliografică, fiind parcurse cele mai importante lucrări româneşti şi străine consacrate psihologiei popoarelor, în general, şi a psihologiei poporului român în special. Subliniez capacitatea de selecţie, cu ordonarea critică a rezultatelor şi concluziilor la care au ajuns diverşii autori care şi-au propus să realizeze profilul psihologic pe exemplul poporului român, relevând pe de o parte, diferenţele mari de opinii, iar pe de altă parte, limitele modelelor metodologice utilizate. Perspectiva istorică este aplicată şi în tratarea statutului actual al minorităţilor conlocuitoare existente în prezent în zona Dobrogei, ceea ce cred că este important pentru evaluarea corectă a raporturilor existente în cadrul modelului interetnic românesc, dar şi ca modele de exerciţiu pentru diagnoza unor popoare mai mari.

Prin analizele comparative pe care le întreprinde şi prin comentariile pertinente pe care în mod argumentat le dezvoltă, autorul aduce în prima parte a lucrării o contribuţie meritorie la sintetizarea unui tablou teoretic unitar al datelor şi ideilor relevante cuprinse în lucrările publicate în domeniul etnopsihologiei poporului român şi a unor minorităţi naţionale de pe pământul României.

Pornind tocmai de la această serioasă şi matură evaluare a ceea ce s-a produs şi s-a scris în acest domeniu până la data demarării cercetărilor proprii, autorul a ajuns la concluzia că obiectivul cel mai important constă în elaborarea unui model de investigaţie cu unele valenţe experimentale care să suplinească neajunsurile celor care au fost folosite până în prezent şi să permită o evaluare obiectivă a modului de personalizare a comunităţilor sociale în cadrul relaţiilor etnice studiate.

Domnia sa în literatura noastră de specialitate vine cu un model de abordare personalistă a etnicităţii, printr-un recurs la conceptele psihologiei diferenţiale pe care le aplică în studiul comunităţilor naţionale ca entităţi sociale personalizate. În opinia sa, un model experimental în diagnoza relaţiilor etnice trebuie să permită atât relevarea aspectelor de distanţă socială dintre comunităţi coabitante cât şi aspectele de specific etno-psihologic prin stabilitatea unor trăsături de personalitate colectivă, care se îmbină în diferite

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

combinaţii de la un neam la altul. Această ipoteză a autorul este corectă metodologic şi în acord cu obiectivul declarat, respectiv: posibilitatea decelării unor trăsături - valori şi distanţe sociale cu intensităţi variabile de manifestare, între comunităţi conlocuitoare în cadrul unui model diagnostic special adaptat, pe baza a trei elementele originale:

- principiul dublei perspective în determinarea trăsăturilor etno-psihologice prin demersuri de auto- şi retroevaluare ;
- unitatea diadică a analizei referitoare la cercetarea relaţiilor sociale prin considerarea succesivă a relaţionării a două câte două comunităţi etnice ;
- bidirecţionalitatea investigaţiei, atât spre cadrul axiologic intern cu orientare spre valori şi atitudini caracteristice fiecărei comunităţi din zonă, cât şi spre cadrul relaţional extern, al distanţelor sociale dintre comunităţile etnice luate în studiu.

Ca instrumente specifice de cercetare s-au folosit chestionarele Bogardus - 95 şi PPN - 50, pe care autorul le-a supus unei analize riguroase din perspectiva modelului său, introducând următoarele corecţii şi reformulări necesare :

- eliminarea inversiunii punctajelor la ultimele 2 întrebări ale chestionarul Bogardus din cadrul variantei de aplicare Neveanu ;
- modificarea parţială în cadrul chestionarului Bogardus a scalei de evaluare, îndeosebi în zona de mijloc la treapta III, unde răspunsul „şi da şi nu“ a fost plasat spre treapta II într-o formulare nouă, prin varianta "nu sunt sigur" ;
- simplificarea instructajului cu accente pe intensitatea contactelor sociale ;
- nominalizarea în chestionar a comunităţilor etnice din zona cercetată ;
- deschiderea unor posibilităţi de manifestare şi evaluare succesivă a unor distanţe sociale bilaterale, atât faţă de propriul grup etnic cât şi faţă de fiecare comunitate conlocuitoare, cuprinsă în aria de investigaţie.

Aceste modificări prezintă o serie de avantaje metodologice care sporesc originalitatea concepţiei sale. Din aceste avantaje menţionăm :

- posibilitatea verificării, reexpermentării şi recomparării rezultatelor care s-au obţinut în cadrul altor cercetări efectuate cu acelaşi instrument ;
- stimularea subiecţilor din fiecare grup supus investigaţiei la o dublă scalare de atitudini: una din perspectivă internă, faţă de propria comunitate şi alta din perspectivă externă, faţă de alte comunităţi etnice coabitante ;
- comparabilitatea distanţelor etnice obţinute, ca expresii ale relaţiilor dintre comunităţi, graţie caracterului unitar al sistemului unităţilor de măsură;
- evidenţierea distanţelor critice dintre comunităţi, din mai multe puncte de vedere.

Numărul de cazuri pe care a fost experimentat modelul a cuprins 350 de subiecţi, selectaţi după criterii de competenţă observaţional - evaluativă din toate comunităţile etnice ale Dobrogei, cu câte 50 de subiecţi din comunităţile mari de români, turci, rromi şi lipoveni şi câte 30 subiecţi din comunităţile mai mici de armeni, greci, italieni şi ucraineni. Rezultatele obţinute au fost supuse unei minuţioase prelucrări statistice, calculându-se medii artistice, abateri standard, indicii de semnificaţie în trei variante: de autoevaluare, retroevaluare şi de integrare a datelor pe ansamblul eşantionului.

Acestea au permis să se stabilească un ansamblu de trăsături/valori definitorii pentru cele 9 comunităţi investigate, din care în mod ilustrativ s-a redactat concluzii monografice pe comunităţile cercetate, cu un tablou complet al distanţelor sociale din această zonă, cu valoarea unui expozeu de relaţii sociale valabile pentru acest sfârşit de

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

secol XX, cu numeroase repere şi sugestii de importanţă ştiinţifică incontestabilă în programele de politici culturale pentru minorităţi.

Apreciez importanţa şi meticulozitatea pe care autorul le probează în analiza şi valorificarea în plan teoretic şi metodologic a imensului material faptic recoltat.

În concluzie, consider că prezenta lucrare a reuşit să aducă o contribuţie notabilă la fundamentarea metodologică a cercetărilor în sfera relaţiilor etnice.

Lucrarea în ansamblul ei este realizată la un nivel ştiinţific ridicat, într-un stil de redactare curat, clar şi atrăgător, ceea ce o face plăcută la citit, accesibilă marelui public.

Prof. univ. dr. Mihai Golu

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

Pagină lăsată goală intenționat

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

Prefaţă

În România problemele etnopsihologiei, referitoare la psihologia poporului român sau la psihologia minorităţilor etnice şi a relaţiile acestora cu populaţia majoritară, au început să fie studiate sistematic abia după 1990. Abia în această perioadă în noile condiţii de democratizare a societăţii, de liberă exprimare a opiniilor şi atitudinilor politice, s-au trezit la viaţă şi au început să se organizeze mai întâi cultural, iar mai apoi şi politic, numeroase uniuni sau grupuri etnice minoritare. Unele dintre acestea, conform normelor juridice româneşti, sunt reprezentate şi în Parlamentul României, printre acestea regăsindu-se maghiarii, germanii, ţiganii, armenii, ruşii lipoveni, sârbi, grecii, italienii, turcii, tătarii, ş.a. Apariţia acestor organizaţii, şi mai ales drepturile câştigate în conformitate cu normele Uniunii Europene, sunt argumente indubitabile pe linia democratizării vieţii social-politice româneşti.

Dar în aceste condiţii a mai apărut şi o nouă varietate a atitudinilor sociale-politice pentru că toate domeniile tangente temei, de la istorie şi literatură până la psihologie, sociologie, filozofie şi jurnalism, abundă în formulări subiective, opinii hazardate, unele chiar rău voitoare, xenofobe, în variante exagerate, cu formulări dictate de interese de moment, în baza unor experienţe personale limitate, realizate în afara unor studii atât asupra poporul român, cât şi a minorităţilor sale.

Din această diversitate a rezultat şi o nouă piaţă a temelor de cercetare, prin nevoia de obiectivitate care a devenit din ce în ce mai acută, cu necesitatea elaborării unei metodologii de investigaţie autentic ştiinţifice, concepute în vederea valorificării tezaurului etnopsihologic existent şi de utilitate în orientarea viitoare a fiecărei comunităţi.

Pornind tocmai de la această serioasă şi matură evaluare a ceea ce s-a produs, s-a scris, de bine sau de rău în acest domeniu, până la data demarării cercetărilor proprii, autorul a ajuns la concluzia că obiectivul cel mai important constă în elaborarea unui metodologii de investigaţie cu valenţe experimentale care să suplinească neajunsurile celor care au fost folosite până în prezent şi să permită o evaluare obiectivă a modului de personalizare a comunităţilor sociale în cadrul relaţiilor etnice studiate.

În literatura de specialitate acest autor vine cu un nou model de abordare personalistă a etnicităţii printr-un recurs la conceptele psihologiei diferenţiale pe care le aplică în studiul comunităţilor naţionale ca entităţi sociale personalizate. În opinia sa, un model experimental în diagnoza relaţiilor etnice trebuie să permită atât relevarea aspectelor de distanţă socială dintre comunităţile coabitante, cât şi a specificului lor etnopsihologic, prin stabilitatea unor trăsături de personalitate colectivă, care se pot îmbina în diferite combinaţii de la un neam la altul.

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

În acest nou model de investigaţie autorul a pornit de la următoarele ipoteze :

a. fiecare neam, popor, minoritate, este un personaj colectiv, cu o viaţă proprie recunoscută de toţi membri săi ;
b. fiecare neam, popor, minoritate, cuprinde un ansamblu de caracteristici generale şi particulare, de viaţă social-politică şi istorico-culturală, cu suficiente elemente de factură psihologică ;
c. comunităţile şi relaţiile etnice de orice fel, pot fi un câmp de experimentare metodologică în domeniul psihologiei sociale.

Ipoteza de bază a lucrării sale vizează posibilitatea decelării unui contur de personalitate colectivă şi de distanţe sociale între comunităţi etnice conlocuitoare, cu trăsături diferenţiale de natură psihologică, care se pot generaliza în elemente de specific naţional.

Dar spre deosebire de alte cercetări în acest domeniu, această viziune metodologică este o de complexitate şi originalitate fără precedent. Aceasta întrucât odată aplicată în aceeaşi perioadă de investigaţie şi pe mai multe grupuri etnice, se obţin un şir întreg de etnopsihologii, elaborate şi redactate de autor, pentru comunităţile românilor, turcilor, tătarilor, grecilor, ruşilor-lipoveni, ucrainenilor, italienilor, inclusiv ale romilor, care toate în literatura de specialitate reprezintă studii în premieră absolută. Remarcabil rămâne sistemul de evaluare a personalităţii colective din perspectiva psihologiei sociale, într-o nouă abordare, de la grup la grup şi de la comunitate la comunitate. În mod obişnuit, toate cercetările de psihologie etnică cu diferite variante, pedalează pe principiul diadei, respectiv: *noi românii /ei românii* sau *români şi germani* sau *români şi maghiari*, etc. De asemenea în metodologiile „clasice" de psihologie etnică ale românilor s-au ale altor popoare, planul etnopsihologic referenţial este istoric, cultural sau etnografic. De exemplu, pentru construcţii de psihologie a poporului român, autori precum Dimitrie Drăghicescu sau Mihail Sadoveanu au ca plan de referinţă însăşi istoria românilor, acest referenţial fiind aplicat de mulţi autori în studiul altor popoare. Pentru alţi autori ca C. Rădulescu Motru, George Călinescu sau Lucian Blaga, pentru analize de specific al poporului român referenţialul de raportare psihologică este de factură culturală. Pe când la dl. Mictat Gârlan cadrul de referinţă, de comparare şi de validare a cadrului de valori şi trăsături constatate este *interetnicitatea*, analizată într-un spaţiu regional şi geopolitic delimitat, referenţialul istoric sau cultural fiind secundar sau subordonat.

În primul plan al investigaţiile sale autorul trece principiile analizei intercorelative şi al dublei perspective în care fiecare comunitate studiată se raportează rând pe rând, la fiecare grup etnic martor din spaţiul celor conlocuitoare. Spre exemplu, în studiul a două comunităţi pe acest principiu al dublei perspective, din proiectare trebuie să se obţină 4 categorii comparate de imagini /atitudini / distanţe, respectiv 2 x 2 perspective, una din *auto-evaluare* şi alta din *hetero-evaluare*. Iar în prezentarea acestor 4 categorii de relaţii şi tot atâtea atitudini reciproce, în mod clasic se construiesc 4 „diade" comparative. Dar o astfel de analiză relaţională se complică atunci când zona de cercetare este multietnică cu 3, 4, 5, sau chiar mai multe comunităţi, situaţii în care varietatea relaţiilor analizate creşte în progresie geometrică. Astfel, în studiul multietnic a 3 comunităţi conlocuitoare, matematic exista 3 x 3 = 9 perspective cu tot atâtea categorii de imagini / atitudini reciproce, toate diferite între ele. În cazul a 4 comunităţi conlocuitoare progresia variantelor relaţionale creşte la 4 x 4 = 16 categorii de imagini / atitudini reciproce, etc. În cercetare similară desfăşurată de autor în zona Dobrogei pe 9 comunităţi de români, ruşi-lipoveni, ucraineni, turci, tătari, greci, armeni, italieni şi romi, progresia variantelor relaţionale a fost de 9 x 9 =

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

81 categorii de imagini / atitudini reciproce. În asemenea cazuri, dacă un singur analist ar consacra timp de numai un an, pentru studiul fiecărui tip de relaţie / diadă, inclusiv cu timpul necesar etapelor de teren, al redactării şi prezentării lor, atunci în mod corespunzător durata totală a investigaţiilor sale pentru cercetarea integrală a tuturor relaţiilor rezultate, ar creşte la 9, 16, respectiv 81 de ani (!).

Aceste este şi motivul principalul pentru care astfel de studii se desfăşoară în cadrul unor colective mai largi de cercetători. Dar pe principiul analizei intercorelative introdus de autor, cel puţin durata etapelor de teren necesare recoltărilor de date, este redusă la o singură investigaţie, cu un accent crescut pe partea de prelucrare automată a datelor pe calculator, care se pot realiza ulterior. Pe lângă partea de reducere masivă a duratei totale de cercetare, acest aspect devine important mai ales în studiul zonelor cu tensiuni etnice, în care conflictele de acest gen au degenerat până la manifestări militare. În asemenea cazuri, o analiză intercorelativă redusă la o singură descindere în teren este mai indicată decât o lungă serie de investigaţii succesive pe diade de relaţii etnice.

În privinţa *Chestionarului PPN-50* acesta reprezintă un alt instrument special adaptat pentru diagnoze de valori, trăsături şi stilurilor etnice, elaborat în colaborare cu prof. Paul Popescu Neveanu, inspirat din testul de personalitate Berkeley, cunoscut şi sub denumirea de Big–Five. Dar spre deosebire de *Big–Five* noul instrument este destinat în special cercetărilor de etnopsihologie şi operează cu un număr de 50 de atribute–trăsături, faţă de numai 35 ale testului de personalitate Berkeley. În concepţia autorului, faptul asocierii acestor instrumente este foarte important, întrucât scala de atitudini Bogardus are în vedere numai o diagnoză a distanţelor sociale şi a relaţiilor externe comunităţii cercetate, pe când chestionarul PPN-50 are în vedere diagnoza unor trăsături interne comunităţilor cercetate, aplicarea lor simultană având un caracter complementar. De amintit că dl. Mictat Gârlan a renunţat la utilizarea chestionarului Berkeley, analizat în faza de pretestare dar pe care l-a respins ulterior pentru faza investigaţiilor de teren.

În cercetările personale ale autorului au fost utilizaţi 350 de evaluatori sau experţi, care au întrunit simultan o serie de condiţii:

a. să fie persoane rezidente şi vechi trăitoare în zonele cercetate,
b. să fie bune cunoscătoare a relaţiilor etnice din zona studiată,
c. să posede un nivel de instruire şcolară cel puţin mediu,
d. să fie membre al unor organizaţii etnice locale.

Cu mare dificultate, evaluatorii au fost selectaţi din rândul populaţiei majoritare şi minoritare în spaţiul dobrogean, câte 50 evaluatori din partea comunităţilor mari de români, turci, ruşi-lipoveni şi câte 30 evaluatori din rândul comunităţilor mici de armeni, greci, italieni, ucraineni şi romi. Să mai adăugăm faptul că fiecare grup de evaluatori a fost stratificat pe subgrupuri de sex şi de vârste. De asemenea, în cercetare au fost incluse numai uniunile etnice reprezentative, cu sedii sau filiale în oraşe dobrogene prin organizaţii legal constituite şi activităţi permanente. Fiecare subiect inclus în cercetare a realizat o dublă operaţie: una cu caracter auto-evaluativ asupra propriei etnii şi alta de hetero-evaluare a celor 8 comunităţi conlocuitoare. După recoltarea chestionarelor, datele obţinute au fost prelucrate statistic, după un program foarte laborios, pe computer. Au fost calculate medii, dispersii, semnificaţii statistice ale diferenţelor dintre medii, analiza de varianţă şi controlul normalităţii curbelor de distribuţie în jurul mediilor aritmetice, procesate în tabele şi grafice foarte sugestive. Din multitudinea concluziilor interesante cu caracter de originalitate în studiul problemelor etnice, extragem câteva concluzii.

**Extras din volumul: Gârlan, M. A. (2011).
Metodologia cercetării etnopsihologice.
Iaşi, România: Lumen.**

Continuarea acestui volum o puteţi lectura
achizitionând volumul de pe

www.edituralumen.ro
www.lumenpublishing.com

sau din librăriile noastre partenere.

În cazul lucrării de față, trebuie de remarcat seriozitatea şi meticulozitatea cu care autorul a înțeles să abordeze pe cont propriu, o temă de mare complexitate în care de obicei se angajează echipe întregi de cercetători. Semnificativ este că în efortul său autorul a reuşit o delimitare a domeniului de investigație, numai pe latura psihosocială a relațiilor etnice şi mai ales cea etnopsihologică a specificului național - contrându-se pe elaborarea şi punerea la punct a unui model de investigare mai adecvat şi mai eficient față de alte direcții prezente în literatura de specialitate. Pentru aceasta dr. Gârlan Mictat a desfăşurat o amplă activitate de informare şi documentare bibliografică, fiind parcurse cele mai importante lucrări româneşti şi străine consacrate studiului psihologiei popoarelor, în general, şi a psihologiei poporului român în special.

Prof. univ. dr. Mihai Golu

Mictat A.GÂRLAN (n. în 1948 la Bucureşti) a absolvit Facultatea de Filozofie a Universității Bucureşti, specialitatea *Psihologie.* După 4 ani petrecuți la Laboratoarele de Psihologie Auto şi Naval ale Policlinicii CFR Constanța, ocupă prin concurs, un post pe timp de 7 ani, ca şef Laborator Psihologie - Ergonomie la Combinatul Chimic de Apă Grea de la Drobeta Turnu Severin. După anul 1990 până în prezent, este cercetător ştiințific la Institutul de Cercetare a Calității Vieții – Academia Română, doctor în psihologie din anul 2000. Este coautor de studii publicate în colecții de lucrări prin editura Complexului Muzeal Arad, semnate în volumele: *Minoritățile între identitate şi integrare* (1999), *Modele de conviețuire în Europa Centrală şi de Est* (2000), *Identitate - Alteritate - Multiculturalitate* (2001), *Interetnicitate în Europa Centrală şi de Est* (2002). La editura Lumen din Iaşi a publicat volumele: *Fundamentări metodologice în etnopsihologie* (2004) şi *Etnopsihologii minoritare în spațiul dobrogean* (2007), iar prin editura Kriterion în colaborare cu Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale din Cluj-Napoca este coautor al lucrării: *Procese şi contexte social-identitare la minoritățile din România* (2009), tradusă şi în limba maghiară. Volumul de față este o ediție unitară care prezintă majoritatea lucrărilor din acest domeniu.

Conținutul acestui volum nu reprezintă în mod necesar punctul de vedere al Editurii Lumen sau al finanțatorilor

Publicat cu finanțarea:
media LUMEN
www.EdituraLumen.ro